

Tartalom:

Bevezetés
Beszámolók az 1999. évről
2000. év tervezése
Rövid hírek, információk
Programok
Kiképzés
30 éves jubileum
Egy tanulmány
Egy kis pszichológia...
Könyvajánlat
Idézetek

Bevezetés

Az év eleje mindig a beszámolók időszaka. Február 28-án *közgyűlés* lesz, ideje hát megismerni a Szolgálat pénzügyi és szakmai beszámolóit. Elnézést, hogy most ennyi beszámolóval van megterhelve az *Infó*.

Tavaly decemberben keresett meg egy egyetemista lány, hogy segítsék neki információkkal egy tanulmány megírásához. Most részleteket olvashattok ebből a munkájából, sok tekintetben érdekesnek tűnik a "külső szem" meglátása.

A beszámolók és a tanulmány mellett a hagyományos rovatokkal találkozhattok, illetve az aktuális feladatainkkal: a kiképzéssel és a jubileumi konferencia előkészítésével.

Debrecen, 2000. február 7.

Rénes László

Beszámolók az 1999. évről

Beszámoló a tavalyi év munkájáról, eseményeiről

1999-ben munkánk szempontjából több fontos változás is történt. Elsőként azt említeném meg, hogy tavaly soha eddig nem tapasztalt hívásszám-emelkedést éltünk meg. Erről már volt szó, grafikonokkal is szemléltettük az *Infó* decemberi és januári számaiban. Mégis fontosnak érzem ezt kiemelni, hiszen az igénybevételünk eléggé megterhelődött.

Lényeges változás, hogy az év második felétől minisztériumi támogatásból lett finanszírozva az ügyeleti díj, a nappali ellátás, ill. a szervező munkabére (erről bővebben lentebb olvashattok).

Fontos kiemelni, hogy szintén a második félévtől új szupervizorunk van, aki szakmailag és emberileg is elnyerte a stáb bizalmát, a szupervíziók valóban töltődést és élményt jelentenek számunkra.

Tavaly is szerveztünk Telefonos napot. A Humán Fejlesztők Kollégiumában tartandó eseményre meghívtuk a Debrecenben működő segítővonalak munkatársait, hogy közösen számoljunk be az érdeklődőknek és a médiának, sajtónak a telefonos munkáról, eddigi eredményeinkről, problémáinkról.

Többen jelen voltunk augusztusban a LESZ országos konferenciáján Makón és Hódmezővásárhelyen, illetve novemberben Egerben is képviseltük a stábunkat az egriek 10 éves születésnapjuk alkalmából rendezett találkozón.

Soros ösztöndíjból finanszírozva befejeztük az 1983 és 1998 közötti hívások adatfeldolgozását. Nagy munka volt ez, amit ezúton is köszönünk azoknak, akik ebben részt vettek: Lovász Ilonának, Boricsné Dórinak, Kozmáné Borinak, Tóth Anikónak, Penczné Marcsinak. Korábban, 1998-ban szintén Soros ösztöndíjból írtunk egy számítógépes adatkezelő programot, amibe a feldolgozott adatokat Kozmáné Bori vitte be. A megalakulásunk 30. évfordulója alkalmából kiadandó könyvbe tanulmány készül erről az időszakról. Október óta egy szociológia szakos egyetemi hallgató végzi ezt a munkát.

Megtiszteltetés volt számunkra, hogy a Szenvedélybetegségek című szakmai folyóiratban tanulmánya jelent meg Dr. Kálmánchey Albertnek, Bagi Ildikónak és Rénes Lászlónak.

Pályázatokat 1999-ben is írtunk. Sajnos évek óta egyre kevesebb pályázati lehetőség van, ezért még fájóbb, ha több esetben elutasítják a támogatási kérelmünket. Nem kaptunk pályázati pénzt a másodügyelők ügyeleti díjára, szóróanyagok nyomdai költségére és a kiképzésre sem. A Szociális és Családügyi Minisztérium viszont 380 ezer Ft-tal támogatta a jubileumi konferenciánkat, aminek a felhasználása ebben az évben kerül sorra. A Soros Alapítványtól 1998-ban kaptunk ösztöndíj rendszerű támogatást, amiből 1999-ben 15 ezer Ft-ot szupervízióra, 15 ezer Ft-ot továbbképzésre és 80 ezer Ft-ot az adatfeldolgozásra használtunk fel.

Hagyományosan nem csak szakmai programjaink voltak, hanem tartottunk farsangot, bográcsos, nyár előtti stábot, karácsonyi "agapét". Csabai Attila irodalmi estétet szervezett a stábnak.

Szeretném megköszönni az „anonim” ügyelőtársainknak, hogy olykor-olykor kisebb-nagyobb használati tárgyakat hoznak a "közösbe". A tagdíjunk és az ellátmányunk nem valami sok, így jól jön, hogy nem mindig kell vásárolni tollakat, ceruzákat, jegyzetfüzetet, borítékot, fénymásolópapírt, gyógyszert, szalvétát, teát stb. További köszönetek is vannak. A szolgálatot könyvekkel ajándékozta meg: Kiss Ambrus, Bagosi Zoltán, Sass Levente. Kozmáné Bori jóvoltából a Szolgálat adományként kapott egy ülőgarnitúrát, amit majd csak akkor tudunk használni, ha helyiséggel bővülünk (addig a VESZ raktárába szállítottuk). Bihariné Marika tavaly is készített nekünk matricákat.

Zárásként pedig mindenkinek köszönjük az 1999. évi munkáját, hiszen ne felejtjük, hogy ez a szolgáltatás nélkülünk nem jöhetne létre!

Debrecen, 2000. január 11.

Rénes László titkár

MÉRLEG
A „SEGÍTŐKÉZ” LELKISEGÉLY TELEFONSZOLGÁLAT
1999. évi gazdálkodásáról

Sorszám	Megnevezés	Összeg forintban
1.	1998. évről áthozott vagyon	14 507.-
2.	Bevétel 1999-ben	253 467.-
3.	Összes bevétel	267 983.-
4.	Kiadás	232 577.-
	Egyenleg / 2000-re átvitt vagyon /	35 406.-

RÉSZLETEZÉS

BEVÉTEL

Költséghely	Megnevezés	Összeg forintban
I.	Pályázatból származó bevétel	136 500.-
II.	VESZ-től /utazási előleg ld. egyéb bevételnél /	-
III.	Ellátmány 15.000/n.év	45 041.-
IV.	Tagdíjból származó bevétel	41 300.-
V.	Telefonos perselyből származó bevétel	3 450.-
VI.	Egyéb előre nem látható bevételek	27 185.-
	1998-ból áthozat	14 507.-
	ÖSSZES BEVÉTEL	267 983.-

KIADÁS

Költséghely	Megnevezés	Összeg forintban
VII.	Posta költség	32 345.-
VIII.	Irodaszer vásárlás	22 876.-
IX.	Háztartási cikkek	7 002.-
X.	Ajándékok konferenciákra	9 920.-
XI.	Fotók a stáb eseményeiről	850.-
XII.	Könyvek vásárlása	150.-
XIII.	Szakfolyóiratok vásárlása	8 065.-
XIV.	Vendéglátásra	7 314.-
XV.	Eszközök vásárlása	10 595.-
XVI.	Nevezési díj	3 135.-
XVII.	Utazási költség LESZ Budapest	18 605.-
XVIII.	Telefonszámla VESZ	-
XIX.	Egyéb előre nem látható kiadások	4 320.-
XX.	Tagdíj / LESZ, Közösségi Adattár /	17 400.-
XXI.	SOROS pályázati pénz kifizetése	90 000.-
	KIADÁSOK ÖSSZESEN	232 577.-

A 2000. évre átvitt vagyon 35 406.- Ft. azaz Harmincötezer-négyszázhat forint.

A pénzügyi beszámolót összeállította: Kozma Ferencné

A minisztériumnak is készült szakmai beszámoló. A LESZ összeállított egy-két kérdést, amit úgy gondoltak, hogy fontos tisztázni a támogató felé. Hely szűke miatt ebből a beszámolóból csak a lényegesebb elemeket emeltük ki.

• **Milyen akadályai, illetve nehézségei voltak a szerződésben foglaltak teljesítésének?**

Nagy örömmel vettünk tudomást az Egészségügyi Minisztérium által biztosított lehetőségről. Legyőzhetetlen akadály nem adódott. Kicsit nehezítette a kivitelezést, hogy váratlanul, a nyári szabadságolások idején kaptuk a jó hírt. A kezdeti nehézségeket leküzdve, folyamatosan, kiegyensúlyozottan végezzük a szükséges tennivalókat.

• **Mennyire lehetett megvalósítani a modellt?**

Szolgáltatunknál alkalmazott modell:

- szolgálatvezető	1 fő	
- szervező titkár	1 fő 10-18-ig	8 óra
- ügyintéző és nappali ügyelő	1 fő 7-15-ig	8 óra
- nappali ügyelők	1 fő 8-12-ig	4 óra
	1 fő 12-16-ig	4 óra
- szupervizor	1 fő megbízásos szerződéses.	

Nagyon szerencsésen alakult az állások betöltése. A nappali ügyelők, az ügyintéző, valamint a szervező titkár tagjai az önkéntes ügyelők stábjának. Betegség vagy más akadályoztatás esetén könnyen, szakszerűen tudjuk egymást helyettesíteni. Egyformán ismerjük a telefonos munka sajátosságait, nehézségeit. A szolgálatvezetővel napi kapcsolatban vagyunk, mivel intézetvezető főorvosa a Felnőtt Ideggondozó Intézetnek, ahol az ügyeleti szoba található.

• **Okozott-e a támogatás szemléletváltást, arányeltolódást a szerepekben?**

Jobban körülhatárolódtak a feladatok. A támogatás előtt 1 fő 4 órás nappali ügyelő volt, és 1 fő szervező titkár (3 órában szervező titkár, 5 órában nappali ügyelő). Nagyon sokszor előfordult, hogy a nappali ügyelőnek tovább kellett dolgoznia, mivel nem sikerült 12 órára a szervező titkárnak elvégeznie (hibáján kívül) az adott feladatot (utazás, pályázatok keresése, megírása, pénzügyi dolgok elintézése,

eszközök vásárlása stb.). Táppénz vagy szabadság esetén egymást kellett helyettesíteniük, ami munkajogi szempontból is hátrányos (törvénytelen)¹.

A telefonbeszélgetések között kellett végezni a különböző adminisztrációs munkát (ügyeleti beosztás, ügyeleti díjak számfejtése, képzések megszervezése, levelezések, beszélgetések adatainak regisztrálása, stb.). Ma már viszont jobban lehet figyelni a hívókra, hiszen a nappali ügyelőnek csak ezzel kell foglalkoznia. A szervező titkárnak is belefér a munkaidejébe minden feladat megoldása.

• **Keletkezett-e konfliktus a stábon belül, a vezetésben, a fenntartóval vagy egyéb külső támogatókkal való kapcsolatban, s sikerült-e, s hogyan rendezni azt?**

A szolgálat fennállása óta 17 órakor történt az önkéntes ügyelők szolgálatba állása. Két régi ügyelőtársunk javaslatot tett, változtassuk meg a váltás időpontját, 17 órától 18 órára. Ez ellen a szolgálatvezetőnek sem volt kifogása, de kérte a stáb tagjait, csak akkor változtassunk, ha 2000. január 1-től is kapjuk a minisztériumi támogatást. Ezt a két javaslatot tevő ügyelő nem fogadta el. A békesség miatt a szolgálatvezető elrendeltre az időpont módosítását. Ennek ellenére tovább folyt a vádaskodás. Régi sérelmek kerültek felszínre. Az igazi ok rejtve maradt. Kifogás volt az adminisztráció fontossága. A stáb hangulata átmenetileg megromlott, a szupervizor segítségét kellett kérni. A két régi ügyelő távolmaradt a szolgálatától, a közhangulat helyreállt. Az eset sok tanulsággal szolgált. Leginkább a problémát az okozta szerintünk, hogy a stábnak nem voltak információi a változásokról, sokan érezhették úgy, hogy „kimaradtak” a döntésekből, a stáb életét meghatározó fejleményekből. Természetesen erre nem voltunk felkészülve, hiszen eddig ilyen horderejű probléma még nem volt nálunk, s a szervezési munkákban is nagyon hirtelen, váratlanul ért minket (és indult be) ez a támogatás (de ebben a nyári időszakban lehetőség sem volt informálni a stábot). Ebből a konfliktusból született meg az az elhatározás, hogy a stáb életével kapcsolatos információkról minden hónapban egy információs hírlevelet szerkesztünk, ami megkönnyíti az egymásközi információáramlást.

A fenntartóval jó a kapcsolatunk. A minisztériumi támogatás jóvoltából a VESZ-nél bérmegettakarítás keletkezett, amiből lehetőségünk volt a körülményeinken javítani (hűtőszekrény, mikrohullámú sütő, könyvesszekrény, előszobafal, telefonkészülék vásárlása).

Ebből a megtakarításból kapunk fővonalat, hogy a segítővonalunkat tehermentesítsük.

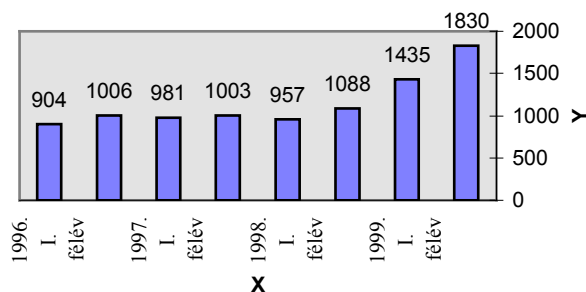
• **A pénzügyi lehetőségek mennyiben javítottak a munka szervezésén, színvonalán?**

Mint már említettük, eddig a „másfél” munkaerő nagyon le volt terhelve. A két nappali ügyelőnk 1995. januárja és 1999. júliusa között fejenként kb. 1000 - 1200 érdemi beszélgetést bonyolítottak le. Mindezt persze az összes adminisztrációs és szervezési munka mellett-közben-alatt. Szakmai szempontból az ilyen munkavégzés nem igazán elfogadott, s ekkora terhelés mellett nem is lehet kiegyensúlyozott, egyenletes színvonalon dolgozni.

1998. július elseje óta a zöld számra való áttérés a hívások emelkedését is magával hozta. A nappali időszakban még inkább emelkedett az érdemi hívások és a nem érdemi hívások száma egyaránt.

1999-ben az érdemi hívások 57 %-a a nappali időszakban (7-18 óra között) bonyolódott le, az éjszakai időszakban pedig a 43 %-a (18-6 óra között).

Érdemi hívások emelkedése

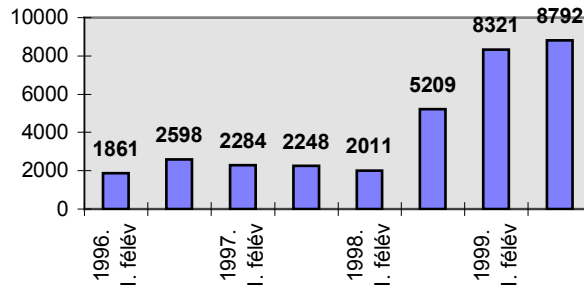


¹ A 4 órás részmunkaidős kolléga pl. így, a másik munkavégző 2 hetes szabadsága alatt nem 10x4 órát dolgozott, hanem 10x9 órát, napi 5 óra túlmunkát, természetesen ingyen. Segítőmunkában ez példátlan megterhelés, s valóban jogilag is kifogásolható.

A nem érdemi hívásoknál is közel hasonló arányban alakult, ami 8-9 ezer nem érdemi hívást jelentett a nappali időszakban.

A grafikonok jól mutatják, hogy az emelkedés 1998. második félévétől folyamatos.

Nem érdemi hívások emelkedése



A hívások megemelkedése az egész stábot megviselte, nem volt könnyű ilyen hirtelen megfelelni a drasztikus növekedésből adódó megterhelésnek.

A minisztériumi támogatás nélkül nem biztos, hogy meg tudnánk felelni a nagyobb megterhelésnek.

A minőségbiztosítás feltétele, hogy a szolgáltatás ellátásáról kellő adataink legyenek, s ezeket megfelelő módon értékelni tudjuk. Értékelésre csak akkor vállalkozhatunk, ha ennek minden feltétele adott, köztük működőképes adminisztrációs háttérrel is rendelkezünk. Eddig gyakorlatilag erre sem volt lehetőségünk, nagy erőfeszítések árán sikerült számítógépre vinni az adatainkat. A támogatás a folyamatos értékelésre is lehetőséget biztosít.

Kozma Ferencné - Rénes László

2000. év tervezése

Minden évben a titkárnak az előző évi szakmai és pénzügyi beszámolója mellé az idei év terveit is be kell nyújtania a közgyűlésnek. Ez most is így lesz, az alábbiakban csak címszavakban, inkább összefoglalóan érinteném a terveinket, annál is inkább, mivel az eddigi összes *Infó* majd' mindegyik feladatról beszámolt már:

- Új ügyelők kiképzése (január - május)
- Jubileumi kibővített Regionális Találkozó (április 14-16.)
- Jubileumi Telefonos nap (május 13.)
- Jubileumi találkozó a régi kollégákkal, akik az elmúlt 30 év során a stábunk tagjai voltak (május 13.)
- Továbbképzés vagy tréningcsoport egy hétvégén (ősszel)
- A jubileumunk alkalmából szakmai könyv megjelentetése (ősszel)
- Némileg változik a nappali ellátás struktúrája, jobban elkülönülnek az ügyelői és ügyintézői feladatok egymástól, de erről is majd a közgyűlésen bővebben lesz szó.

Rövid hírek, információk

- A MÖSZ debreceni Lelkisegély Telefonszolgálat a napokban ünnepli megalakulásuk 5. évfordulóját. Meghívójuk 2000. február 25-ére szól a Postás Üdülőbe. A 10,30-kor kezdődő jubileumi konferenciájukon minden ügyelőkollégát szeretettel várunk.
- A Pszichiátriai Intézet Gyermekek Ideggondozó részlege az idén 40 éves. Ebből az alkalomból jubileumi konferenciát tartanak 2000. február 25-én, 10 órától a Termál Hotelben. Az előadók között van többek között Dr. Kálmánchey Albert, Siró Ágnes és Bagi Ildikó is.
- Új könyvlistát készítünk. Összeírtuk a Szolgálat könyvállományát, így kiderült, hogy 285 könyvből 223 db van meg, tehát 62 db könyvünk eltűnt. Ezért kérek benneteket, ne haragudjatok azért, hogy elzártuk a

könyveket, de valahogy elejét kell vennünk a fogyatkozásnak. Szeretném, ha a közgyűlésen újra megbeszelnénk, milyen rendszert alakítsunk ki a kölcsönzésre.

- Sajnálattal kell közölnünk, hogy Prekáczkó Ági tagságát a szolgálatvezető határozatlan időre felfüggesztette. Ági az utóbbi időben a rendezetlen magánügyeit oly mértékben hozta be a szolgálat életébe, hogy ez hátráltatta a munkavégzést. Hangsúlyozzuk, hogy nem kizárásról van szó, hiszen ezt csak a közgyűlés teheti meg, hanem felfüggesztésről. Amennyiben rendezi ügyeit, kérheti visszavételét.
- Február 3-án a szolgálatvezetőnk és a titkárunk látogatást tett Nyíregyházán, az ottani Lelkiségegy Telefonszolgálatnál. Évek óta váratott már magára ez az ismerkedés. Fontos volt találkozni olyan szempontból is, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét közösen látjuk el. Betekintést nyerhettünk a munkájukba, anyagi- elhelyezési gondjaikba, s mi pedig informáltuk őket a közelmúlt változásairól (minisztériumi támogatás, ellátási kötelezettség-vállalása, stb.). Megtudtuk, hogy hétvégéken és ünnepnapokon ügyelnek 17 órától 23 óráig. A stábjukat meghívtuk az jubileumi találkozónkra, ill. a májusi Telefonos napra előadónak a szolgálatvezetőt.

Programok

2000. február 7.	hétfő	18 - 21	esetkonzultáció és megbeszélés
2000. február 18.	péntek	17 - 20	szupervízió
		20 - 21	egyéni szupervízió
2000. február 28.	hétfő	18 - 21	közgyűlés

Kiképzés

A jelentkezés új határideje január 9-e volt. Most többen jelentkeztek, mint ősszel, ami mégis azt igazolja, hogy az év eleje hagyományosan jobb a tanfolyam kezdésének, mint szeptember-október.

Január 17-én tartottuk az egyéni interjút, köszönet a lebonyolításért!

Január 29-én, szombaton kezdődött el a kiképzés 17 fővel. A 30 órás önismereti foglalkozás március 4-éig tart, öt szombati napon lesz lebonyolítva.

30 éves jubileum

Kezd összeállni a jubileumi találkozó programja. Legutóbb, a január 24-ei stábon számba vettük, hogy mi mindent kell még kitalálnunk, végiggondolnunk.

Emlékeztetőül:

- egy megfelelő címet és témát a szakmai programnak,
- milyen ajándékokkal szíveskedhetnénk a vendégeknek,
- olyan közös programokat a vendégeinkkel, amik hangulatosak, szórakoztatóak, összehozzák a különböző stábok tagjait, s mindemellett a választott hivatásunktól sem áll távol,
- az esti fogadás után, a táncház mellé egyéb programot,
- a vasárnap délelőtti két fakultatív program mellé esetleg egy-két másikat,
- és még sok kisebb-nagyobb ötletre, praktikákra lenne szükségünk.

A közgyűlésen visszatérünk erre.

Most pedig ismerkedjünk meg a tervezett programmal:

Április 14. péntek (Csak a Dunántúlról érkező vendégeknek)

17:00-19:00	Regisztráció	Főnix Szálló
19:00-20:00	Vacsora	Református Kollégium
20:30-tól	Orgonazene	Református Kollégium

Április 15. szombat

8:30-tól - 10:00-ig	Érkezés, regisztráció	Főnix Szálló
---------------------	-----------------------	--------------

10:30 - 11:10	Ünnepi megnyitó	Református Kollégium
---------------	------------------------	----------------------

1. Kóti Árpád színész vers
2. Dr. Juhász György VESZ igazgatója
3. Dr. Kósa Lajos polgármester
4. Dr. Böleskei Gusztáv püspök
5. Dr. Varga Gábor IFOTES alelnök

11:10 - 12:15	szakmai előadások	
---------------	--------------------------	--

1. Dr. Kálmánchey Albert
2. Dr. Buda Béla

12:15 - 12:30	Szünet	Büfé
---------------	---------------	------

12:30 - 13:50	3. Almásy Maritta (Brüsszel)	Református Kollégium
---------------	------------------------------	----------------------

4. Buza Domonkos LESZ elnök
5. Rénes László
6. Dr. Fekete Károly ifj. vagy
Bodó Sára (esetleg más ajánlat)
7. Dr. Kálmánchey Albert
(zárszó)

14:00 - 15:00	Ebéd	Református Kollégium
15:00 - 15:30	Büfé stb.	Aki még nem foglalta el a szállást, lehetősége van megtenni

15:30 - 17:30	Ünnepi műsor	Református Kollégium
---------------	---------------------	----------------------

(programot kell tervezniünk!)

18:00 - 19:00	Vacsora	Református Kollégium
---------------	----------------	----------------------

19:00 - 20:00	Felvonulás	Piac korzó
---------------	-------------------	------------

20:30 - 22:30	Fogadás Táncház	Református Kollégium
---------------	----------------------------	----------------------

Április 16. vasárnap

7:00 - 8:30	Ébresztő és reggeli	Főnix Szálló
-------------	---------------------	--------------

8:30	Napi program ismertetése (feliratkozás)	Főnix Szálló
------	---	--------------

9:00	Istentisztelet	Nagytemplom
------	-----------------------	-------------

10:00 - 12:00	Fakultatív programok: 1. Múzeumlátogatás (Munkácsy-trilógia) Déri múzeum Kollégiumi Könyvtár Református Kollégium 2. Városnézés és térzene Kálvin tér, Piac korzó 3. <i>(ide is ki kell még találnunk programot!)</i>
12:00 - 13:00	Ebéd Református Kollégium
13:00-tól	Szállás elhagyása, elutazás Főnix szálló

Egy tanulmány

Telefonos lelkiségyszolgálat fiataloknak Debrecenben

(részletek)

Dolgozatom központi kérdése az, hogy van-e Debrecenben elég lehetősége annak a fiatalnak, aki úgy érzi, nem tudja egyedül feldolgozni a problémáit és segítségre van szüksége, de nem mer vagy nincs ideje személyesen felkeresni egy szakembert—azaz telefonos lelkiséglyre van szüksége.

Nem strukturált problémahelyzet

Rénes László, a debreceni Lelkiségly Telefonszolgálat szervezőtitkára szerint Magyarországon ma 40-45 lelki segítőszolgálat létezik. Ezeket lelkiségly-szolgálatoknak vagy lelki elsősegély telefonszolgálatoknak nevezték, de nem mind hangsúlyozza szolgálata elsősegély-jellegét. Az említett vonalak közül 6 a 24 órás, ami rendkívül kevés. Buda Béla, az egyik legelismertebb mentálhigiénés szakemberünk szerint csak Budapesten 3 ilyen vonalra lenne szükség. A többi szolgálat legnagyobb része minden nap ügyel éjszakánként, azaz délután 5-6-7 órától éjszaka 10-12, vagy akár reggel 6 óráig. A tapasztalatok szerint ez az az időszak, amikor a legtöbben hívnak. Debrecenben 7 segítővonal létezik, ebből egy 24 órás, a debreceni Lelkiségly Telefonszolgálat (Debreceni segítővonalak). Létezik emellett egy Zöld Ág nevű mozgó krízis szolgálat, egy olyan pszicho-szociális szolgáltatás, amely egyes problémákhoz a helyszínrre is kiszáll, és szintén 24 órás.

Magyarországon emellett létezik közel 100 rétegtelefon, tudhatjuk meg Rénes Lászlótól, amely egy szűkebb vagy kevésbé szűk populációhoz szól, mint például a gyermek és ifjúsági vonalak, különböző vallásos szolgálatok, segítővonalak időseknek (pl

Délután), homoszexuálisoknak, drogosoknak, alkoholistáknak, betegeknek - daganatos, sclerosis multiplexes, etc. -, erőszakot elszenvedetteknek (pl NaNe, Eszter, etc.). Ezek közül sok egy országos szervezet szolgáltatása. Hirdetéseikkel magazinokban, orvosi rendelőkben találkozhatunk, de legtöbbször és főként más városokban már ott sem.

Ezeknél a rétegtelefonoknál nem kardinális szükséglet a 24 órás szolgálat, de fontos az elérhetőség, szükség van ezekre a szolgálatokra. Hatékonyság szempontjából gondot okozhat az, ha túlzottan koncentrálnak a szakterületükre, és nem mernek foglalkozni a hívók lelki problémáival. Szakmai jellegű tanácsadásuk emellett nagyon értékes. Sajnos sok kezdeményezés hal el azért, mert miután pályázatukkal pénzübeli segítséget nyertek, egy-két év múlva már nincs elegendő anyagi alapjuk a további működéshez, így szolgáltatásuk silányul, majd megszűnik a további támogatás hiányában.

A működést szervezeti kérdések is hátráltathatják, főként az, ha nem találja meg szerepét az önkéntesgárda és a fizetett munkatársak. Az önkéntesek felbecsülhetetlen értéket jelentenek a szolgáltatón kívülről hozott élettapasztalatukkal, elkötelezettségükkel, de mivel főfoglalkozású alkalmazottak egy másik munkahelyen, így nem lehet korlátok nélkül számítani rájuk. Olyan emberekre is szükség van, akik felelősséget vállalnak a szolgáltatónál végzett munka koordinálásáért, sőt felelősségre is vonhatóak, mint ezért fizetést kapó munkatársak. Egy ilyen szolgálatot menedzselni kell, átlátni a működését, statisztikákat írni,

képzéseket tervezni, és több idő van így a pályázatok írására, a professzionalizálódásra. Ezeket az alkalmazott szakembereket viszont fizetni kell, az új munkaerő szükségessége viszont sok gazdaszervezetet megriaszt. A fenntartási költségek az egyetlen közel változatlan összeg. Az önkéntesekkel kapcsolatos probléma a fluktuáció, amelyet újabb önkéntesek képzésével lehet orvosolni, és ez is költséges beruházás. A szakirodalom a képzéshez igencsak korlátozott, magáról a telefonos segítőmunkáról csak Vanesse és Balikó ír, a rogersi alapelvekről Buda Béla Empátia című könyvéből tájékozódhatunk, és ez utóbbi téma mellett a terapeuta-beteg kommunikáció formáiról, jellemzőiről is részletesen olvashatunk Tringer László A gyógyító beszélgetés című könyvében. A témához szorosan nem kapcsolódó, de hasznos információkat tartalmazó munkákat írt a mentálhigiéniával is foglalkozó Buda Béla és a pasztorálpszichológiában jeles Gyökössi Endre.

A helyi problémaköröktől eltekintve, konkrétan a fiatalokat megszólító segítővonalakat illetően jelentős változás történt a közelmúltban. 1997-re országos jelentőségűvé vált a győri székhelyű GYITOSZ, azaz a Gyermek és Ifjúsági Telefonszolgálatok Országos Szövetsége Farkas Imre vezetésével. Ez a szervezet pályázati összegekből már létrehozta segítővonalait Győrött, Pesten és Miskolcon. Debrecenben is felajánlották segítségüket a vonal profiljához legközelebb álló Mezonnak, annak Rejtőzködő nevű szolgálata azonban elsősorban a fiatalokat tájékoztató és nem lelki problémákban segítő szerepet vállalt fel.

A megfogalmazott problémahelyzet

A debreceni Drogambulancia szolgáltatásaként létezett 1993-tól 1995-ig egy tinédzser lelkeségű telefonszolgálat, ez heti két munkanapon működött a késő délutáni-kora esti órákban. Kovács Károlytól, a Drogambulancia szakemberétől megtudhattuk, hogy a Drogambulancia hiánypótló szándékkal indították el ezt a kezdeményezést a debreceni Lelekisegély Telefonszolgálat bizonyos mértékű tehermentesítésére. A Drogambulanciának aktív kapcsolata volt a debreceni középiskolákkal, tudniillik munkatársai rendszeresen jártak oda prevenciók előadásokat tartani. Itt figyeltek fel arra, hogy a debreceni fiatalságnak igénye lenne egy ilyen típusú szolgáltatásra. A Drogambulancia ezt egy jó pályázati lehetőségnek is tartotta és szakembereit is érdekelte az új feladat. Fő céljuk egy olyan képzés volt, amely lehetővé teszi azt, hogy a fiataloknak kortársi segítséget nyújthassanak.

Az ügyelők gimnazista fiatalok voltak, akik párban végezték önkéntes munkájukat. A stábnak segítséget nyújtott a Drogambulancia hat szakembere, valamint egy közeli város lelkeségű szolgálatának egyik vezető egyénisége. A szolgálat munkáját a Matáv is finanszírozta a kérdéses órákra, valamint az ügyelők különböző lelkeségű-konferenciákon bővíthették tudásukat. A csapatmunka ennek ellenére a hívók számának csökkenésével megromlott és 1995. nyarán szünetelt a szolgálat. A következő tanévtől már nem is indult újra többé.

A résztvevő ügyelők szerint a sikertelenség oka az volt, hogy nem volt elég jól hirdelve a szolgáltatás, a debreceni fiatalok a tanév kezdeti hónapjai után már nem tudtak róla. Ennek köszönhetően egyre kevesebben hívták a segítővonalat, az ügyelők tétlennek és tehetetlennek érezték magukat, munkakedvük romlott, és egy idő után a stáb a megbeszéléseket is elhanyagolta, nem szívesen jelentkezett ügyeletra sem.

A problematikus működés Kovács Károly szerint tükrözte a munkához való hozzáállást. A hirdetések hiánya véleménye szerint felszíni ok volt, hiszen a hívók több módon, például egymástól is értesülhettek a szolgálatról. A fő gond az lehetett, hogy a stáb és a vezetők között nem volt jó az együttműködés. Rossz légkörben, egyre kevesebb motivációval folyt a munka. A vezetők nagyobb kontrollszerepére lett volna szükség, de túl hangsúlyossá vált a szabad és önkéntes jelleg, nem volt direkt ösztökélés, irányvonal-mutatás. Az ügyelők a demokratikus vezetés mellé koncepciót, határozottabb irányítást vártak volna. Mindemellett az önismereti munka és az adott szolgálat munkája is összekeveredett.

Rénes László szerint a gimnazista korosztály még nem elég érett egy fiataloknak segítő vonal létrehozására, és a kortársi segítséget is jobban elfogadják a tinédzserek egy huszonévestől.

Kovács Károly szerint problémát jelenthetett az is, hogy már akkor is működött a ma is élő Drogsegély telefonvonal, amit ugyanazon a számon lehetett hívni, mint a tinédzser lelkeségű-szolgálatot. Ez nem volt határozottan akadályozó tényező, de talán nem volt szerencsés az, hogy kétféle dolgot lehetett sejteni a szám mögött.

Ami a Drogambulancia profilját illeti, akkoriban még nem volt külső szorítás. Ha megszületett egy olyan ötlet, amihez a munkatársak kedvet éreztek, és amire képesítésük is feljogosította őket, akkor ez alapja lehetett egy jól működő kezdeményezésnek. A lényeges szempont az volt, hogy elérjék a fiatalokat szűkítő jelleg

nélkül, megszólítani akár azokat is, akik krízishelyzetben voltak vagy depressziósak, mindenkit, mint ahogy az a prevenció alkalmakon történt. Olyan lazán kapcsolódó szolgáltatásokra is volt példa, mint a munkanélküli fiatalok önismereti csoportja, ezáltal színesebb volt a Drogambulancia munkája.

Közel tíz év után azonban a minisztérium összehívta a szakmát, hogy az egy bizonyos öndefiníciót találhasson, és így 1998. januárjában megszületett egy szakmai minimum feltételrendszer. Ennek tartalma még kidolgozás alatt áll, de az akkreditáció érdekében a Drogambulancia szűkülőben van, egyre specifikusabbá válik. A kilencvenes évek közepén még nem volt annyi drogos, ma már azonban igen, így nincs annyi szabad kapacitás, a droggal kapcsolatos feladatok a legfontosabbak. Egy új tini lelkisegély-szolgálat már szűkebb kellene hogy legyen, és bár létrehozásához a fizikai feltételek ugyan meglennének, a Matáv tudniillik habozás nélkül támogatta a Drogambulancia pályázatát egy ingyenes zöldszám elnyerésére, az emberi tényező ellenben nem adott.

A jól működő tinédzser lelkisegély-szolgálat működése szerintem azokhoz hasonló alapokon nyugodhatna, amiken a debreceni Lelkisegély Telefonszolgálat is. Az említett szolgálat ügyelőinél 22 év a minimális korhatár, tehát fiatal, kortárs segítők is dolgozhatnak ott, olyan emberek, akik akár egy fiatalokat célzó segítővonal önkénteseiként is dolgozhatnának. Ezek a huszonévesek tehát, amint azt a tapasztalat mutatja, képesek komoly együttműködésre azok mellett a normák mellett, amiket a debreceni Lelkisegély Telefonszolgálat (a továbbiakban DLSTSZ) felállított.

Az említett segítővonal irányvonala, fenntartóinak hozzáállása és munkája példaértékű, ezért is gondolom úgy, hogy fogalmi modellként is megfelel. Ezt igazolja az is, hogy már 1970. óta fennakadás nélkül működik a nemzetközi normáknak megfelelően éjjel-nappal díjmentesen hívható vonalként, ahogy azt Rénes László A telefonos segélyszolgálat, mint sajátos organizáció című előadásából megtudhatjuk.

Ugyanitt olvashatjuk azt is, hogy a DLSTSZ az első ilyen jellegű szolgáltatás volt Magyarországon, sőt a szocialista blokkban is, és alapítója, dr Szabó Pál főorvos sokat küzdött szükségessége elismeréséért. Nagyon fontosnak tartom az ilyen elkötelezettség érzését különösen ebben a munkában, ahol az ügyelő egy alkalommal kell, hogy adekvát segítséget nyújtson az előadás szerint, akár visszajelzés

nélkül is, a folytonos működéshez tehát elengedhetetlen a kitartás.

Az önkénteseket előzetes elbeszélgetés után szakemberek választják ki, majd 100 órás intenzív képzésben részesülnek a leendő ügyelők. Az új kollégák egy olyan légkörben tudnak dolgozni, amely megkönnyíti a beilleszkedést és ösztönzi a szakmai önfejlesztést a szolgálatvezető, a szupervízor és a régebb óta ügyelő önkéntesek szakértelmének köszönhetően.

A szolgálat munkarendje jól áttekinthető, a különböző munkaköri feladatok és munkaidő jól meghatározottak. Az önkéntes ügyelők mellett vannak havi béres nappali ügyelők, ügyintéző és szervezeti titkár. Az önkéntesek közül kerül ki az évente választott esetszembeszélő csoportvezető, havonta egyszer van 3 óra megbeszélés. Megbízási díjat kap a havonta egyszer érkező szupervízor pszichológus, aki az ügyelőkben a hívások miatt felhalmozódott feszültséget próbálja oldani. A szolgálatvezető társadalmi munkaként végzi feladatát, évente egyszer közgyűlést tartva a Szolgálat tagságának, valamint negyedévente vezetőgyűlést a vezetőségi tagoknak.

Ami a minisztérium politikáját illeti, dicséretes az, hogy, ilyen hangsúlyt kapott a sürgősségi ellátás, így többek között a lelkisegély-vonalak is több figyelemben részesülnek a különböző pályázatok elbírálásakor, a minisztériumnak bizonyos tekintetben mégis van mit módosítania intézkedéseiben. Külső segítségre van szükség ahhoz, hogy a pályázatot nyert kezdeményezések a pályázott összeg elfogyta után is működőképesekek maradjanak. Emellett fontos a gondos szűrés is, hogy el lehessen dönteni, mely kezdeményezés érdemel hitelt hosszútávon, és hogy így valóban fejlődési alap lehessen az elnyert pénzbeli segítség, és ne tűnjön el. A LESZ egy olyan szervezet, amelynek megvan az ehhez szükséges szakmai kompetenciája, és hasonlókat mondhatunk el a GYTOSZ-ról is az ifjúsági vonalakat illetően. A rétegtelefonok helyzete ilyen szempontból nyitott, még megoldásra vár.

Az eddigieket összefoglalva, egy, a fiatalokat megcélzó segítővonal tudatában kell legyen annak, hogy mekkora szükség van rá, és ennek megfelelően kell működnie.

Szerencsésebbnek tekinthető az, ha az ügyelők huszonévesek, mint ha tizenévesek. Erre jó példa a Mezon Rejtőzködő nevű szolgáltatása és a már említett debreceni Lelkisegély Telefonszolgálat, ahol szintén hasznos segítséget jelentenek a huszonévesek.

Azt is megállapíthatjuk, hogy lehetőleg a Drogambulancia esetében vázoltaknál jobban el

kell különülnie a vezetésnek és a fizetett munkatársaknak az önkéntesektől. Szükséges különböző feladatköröket meghatározni és azokat az arra külön felelősen odafigyelő emberekre bízni. Demokratikus, de tételesen átgondolt és meghatározott szabályokra, munkarendre van szükség. A stáb mindenképpen rendszeresen találkozzon.

A képzés feleljen meg a LESZ gyakorlatban bevált etikai és szakmai normáinak, tehát a képzés elemei, mint például az önismereti rész, ne szivároghassanak be a képzés vége után is a szolgálat munkájába, így ne zavarhassák meg azt.

A reklámtevékenység, a kapcsolattartás a fiatalok életének főbb színtereivel (iskolák, információs irodák, művelődési központok, rendelők) legyen aktív, akárcsak a tapasztalatcsere és kapcsolat a város és az ország többi segítőszolgálatával.

A problémahelyzet javítására irányuló tevékenységek

Egyelőre sajnos még nem jelentkezett az a szervezet, amely a Drogambulancia utódaként megfelelő fizikai-működési háttérrel tud nyújtani a hiánypótló fiatalokhoz szóló lelki-

segítővonalnak, ha pedig szükségessé válik az utánpótlás, akkor a képzés költségeit tudja finanszírozni, szakmai profiljával akár laza, de valamilyen kapcsolatban állnak a segítővonal célkitűzései, felkészültségével, tapasztalatával hitelt tud adni az adott szolgálatnak és mindenekelőtt feladatának, felelőségének érzi a lakosság lelki problémáinak enyhítését, és azt, hogy ezzel a lehetőséggel a lakosság valóban a lehető leghababban élhessen.

A megoldást az jelenti, ha ezt a problémahelyzetet nem bagatellizáljuk, és folyamatosan várunk egy olyan vállalkozó szellemű munkaközösségre, amely felismeri a már létező igényt, és megpróbálja kielégíteni.

Kovács Károly szerint talán még nincs igazi kultúrája a mentálhigiének Magyarországon. A hívónak szocializálnia kell arra, hogy a segítővonalak nem adnak konkrét tanácsot, inkább a közös tanácskozásra bátorítanak. Nem az jelenti a szolgálat sikerét, ha kevés erőfeszítéssel működik. Úgy gondolom, az említett mentálhigiénézés kultúra csak a gyakorlatban fejlődhet ki, ezért is lenne szükség több segítőszolgálatra, többek között egy fiatalokat megszólítóira is.

Hegedűs Tímea (egyetemi hallgató, KLTE)
1999. december 8.

Egy kis pszichológia...

Szexualitás

Szexuális egészségvédelem

A szexuális egészségnek egy 1975-ben kiadott WHO jelentés szerint három fő eleme van:

- a szexuális és gyermeknemző viselkedés élvezetének és ellenőrzésének képessége,
- mentesség az olyan félelmektől, büntudattól, tévhiteltől és más pszichológiai tényezőktől, amelyek gátolják a szexuális reagálást és kapcsolatot,
- mentesség az olyan szervi zavaroktól, betegségektől, amelyek akadályozzák a szexuális és nemző funkciót.

A szexuális egészségvédelem célja nemcsak a reprodukció védelme, vagyis a nemi betegségek távoltartása, hanem a személyiségnek és kapcsolatainak fejlesztése is.

A szexuális nevelés lényege a szexuális egészség védelme és ápolása, vagyis tulajdonképpen egészségvédelemről, ill. egészséges életmódra nevelésről van szó. *Az egészséges nemi élet eszerint az egészséges életmód egyik fontos eleme!*

Ahogy nincs "beszéd-ösztön", ugyanúgy nincs "nemi-ösztön" sem! Ha pedig a szexuális viselkedés nem velünk született és biológiailag meghatározott, hanem a szélesebb értelemben vett tanulási folyamatok függvénye, akkor tulajdonképpen *pszichoszexuális* fejlődésről kell beszélnünk. Ezt részben már Freud is felismerte, amikor kidolgozta elméletét az egyéni szexuális fejlődés szakaszairól (ilyenek: az orális, anális és fallikus fázist követő latencia-periódus, majd a genitális érettség fokozata).

A pszichoszexuális fejlődés korszerű elmélete a *biológiai nemi való identifikálódást*, s az adott nemre és életkorra érvényesnek tartott *nemi szereptanulást* tartja döntőnek. Haerberle professzor egyik központi gondolata a *"szkriptezési elmélet"* alkalmazása, ami tulajdonképpen a szerepelmélet továbbfejlesztése. A felnövekvő gyermek az első és legfontosabb "szkripteket" a szüleitől kapja, de később sok más szkriptet is megismer, és

választania kell közülük. Többnyire ugyan azokat választja, amelyek összhangban állnak a szüleitől kapott szkriptekkel, de megtörténhet ennek az ellenkezője is.

A sokféle szkript szexuális értékluralizmusra utal, ami elkerülhetetlenné teszi a választást, hiszen nem lehet minden szkriptnek eleget tenni.

Fontos, hogy a szexuális és/vagy szerelmi partnerek a köztudatban előforduló szkriptek közül, előítéleteiket leküzdve ki tudják választani azokat, amelyek az ő harmonikus kapcsolatukat elősegítik. Ez az egyéni pszichoszexuális fejlődés - s így a szexuális nevelés - egyik fő célja, mintegy próbaköve.²

A megfelelő szexuális nevelést többek között gátolja:

- a szexualitás témakörétől való húzódozás, vagy annak aktualitásaiban (pl. a fogamzásgátlás, AIDS-megelőzés) való megrögződés,
- a tanárok kommunikációs nehézségei (tájékozatlanság, komplexusok a saját családdal kapcsolatban),
- az értékkonfliktusok, az alternatívák kezelésének hiánya,
- az identitást kívülről érő pressziók (kortárs csoport, deviáns minták, pornográfia, stb.),
- nemi sztereotípiák (pl. szépségideálok).

(Buda Béla, 1998.)³

Intimitás

Az intimitás fontos, sőt, központi tényező a párkapcsolatban. Négy típusba sorolható:

- szexuális,
- testi,
- érzelmi,
- eljárásbeli (műveleti).

Mindegyik különböző szintű lehet a nemek, a kultúra és egyéb hatások következtében - tehát nincs általánosan elvárható, ideális szint. Az intimitásról szóló elméletek a pszichodinamikai, interperszonális és rendszerelméletekből származnak. Az intimitás konfliktusaiból különböző kapcsolati problémák adódhatnak, főleg, féltékenység és depresszió, s a legtöbb kapcsolati zavarban szerepet játszik az intimitás zavara.⁴

Házastársi kapcsolat

Mind gyakrabban esik szó a családnak, mint az egyén és a társadalom egyik legfontosabb intézményének válságáról - ami egyúttal a házasság válságát is jelenti.

A házastársi kapcsolatok változásainak megértése szempontjából jelentős fejlemény volt az elmúlt 3-4 évszázadban kibontakozott *szerelmekultusz* tanulmányozása. Ez lényegében az érzelmi és szexuális összhang elsődlegességét hirdette. Napjainkban a szerelmi házasság az általánosan elismert erkölcsi érték és követendő norma. Az egyéni érdekek ezért gyakran a szerelem áruhájába öltöznek, s ezáltal látszólag szentesítődnek.

A házasság válságára utal, hogy kevesebben kötnek házasságot, s hosszabb távon a házasságoknak csak viszonylag kis része (10-20%-a) mondható stabilan kiegyensúlyozottnak.

Egyénileg egy párkapcsolat válsága mögött mindig bizonyos, fontosnak tartott igények, szükségletek kielégületlenségét találjuk. Kevesen jutottak el addig a felismerésig, hogy "tökéletes házastárs" hosszabb távon nem létezik; lehetetlen egyetlen partnerben "mindent" megtalálni. Tehát vagy lemondunk néhány, kevésbé fontos igényünkről, vagy pedig több partnerben próbáljuk megtalálni mindazt, amit keresünk.

A házasságnak - és vele együtt a családnak - három fő funkciója volt:

- termelési-gazdálkodási,
- szexuális,
- fajfenntartó-gyermeknevelő.

Az említett alapfunkciókon túlmenően a legkülönbözőbb egyéni szükségletek kielégítése is a házasság funkciójává vált. Ennek során előtérbe kerültek a házastársi kapcsolat lelki funkciói, amelyek a szükségletek változásai szerint alakulnak.

Az individualizálódás folyamata és a gyorsan differenciálódó egyéni szükségletek egyre inkább úgy alakították a házasságot, hogy igazi *intimkapcsolattá* váljon és elősegítse mindkét fél *önmegvalósítását*, ami *A. Maslow*

² Szilágyi Vilmos: A (pszicho)szexuális fejlődés régi és új modelljei IN: Magyar Szexológiai Szemle (1999/1.)

³ Magyar Szexológiai Szemle (1999/1.)

⁴ Magyar Szexológiai Szemle (1999/1.)

(1963) és mások szerint ma már alapszükségletnek tekinthető. A házasságnak tehát egyre alkalmasabbá kell válnia például a személyiségfejlődés elősegítésére.⁵

Egy kapcsolat életképességének, bevalásának annál több az esélye, minél több konfliktushelyzetet sikerül együtt megoldani.⁶

Kohabitáció

A házasságkötések csökkenése mögött az együttélések növekedését találjuk. Az együttélések új formái is feltűnnek: ilyen a 20-30 évesek együttélése, mint a házasság alternatívája. Ezen túlmenően az elváltak is gyakrabban együttélnek egy új partnerrel. A házasságpótlékok, legfőképpen a szabad együttélések jogi elismerése *Christopher Prinz* szerint jobban szolgálhatná a család érdekeit. (Prinz, 1995.)

Akor beszélhetünk együttélésekről (kohabitációról), amikor a szexuális partnerek házasságkötés nélkül, tartósan közös háztartásban élnek. (Ez a meghatározás általában a homoszexuális partnerekre is érvényes). A kohabitáció szociális intézmény lett, hiszen a 20 év körüliek többségére jellemző, s a házasságkötéseket legtöbbször bizonyos idejű együttélés (próbaházasság?) előzi meg. A kohabitáció így "alternatív életstílussá" válik. Szaporodása nem fenyegeti a házasságot, hiszen mindkettőnek ugyanazok a normái. Miért terjed oly gyorsan a kohabitáció? Prinz szerint ez nyilván összefügg:

- a házasság és családi élet válságával,
- a gyermekvállalási kedv csökkenésével,
- a női nemi szerepek változásával, ill. a női és férfi nemi szerepek közeledtek egymáshoz és rugalmasabbá, sőt, felcserélhetővé váltak,
- a nőmozgalmakkal, tehát a házasság hagyományos keretei nem mindig elégítik ki az egyenrangúság igényét,
- a fogamzásgátlók használatával,
- a művi abortuszok legalizálásával.⁷

A féltékenység

A féltékenység nemcsak szerelmi kapcsolatban jelentkezhet, hanem bármilyen más kapcsolatban is, ahol érdekeinket veszélyeztetve látjuk. Lényegében olyan, *agresszióra hajlamosító izgalmi állapot, amit egy birtokunkban levő - vagy jogos tulajdonunknak érzett - dolog elvesztésétől való félelem vált ki*. Tehát a birtoklás, a hatalmi vetélkedés játssza benne a döntő szerepet. Továbbá a *csökkentértékűségi érzés*, az alacsony önértékelés, az elbizonytalanodás, amelynek kompenzálása az egyénnek nem sikerül, s így komplexussá válik - vagy átsap túlkompenzálásba: agresszív gyanúsításba és ellenőrzésbe.

A féltékenységet sokan összetévesztik a féltéssel, holott a féltékeny nem a másikat félti, hanem önmagát. S nem valami reális veszély miatt, hanem, mert beteges félelmét partnere kisajátításával próbálja ellensúlyozni.⁸

Perverziók

Hans Giese szerint a szexualitásnak három funkciója van:

- testi, szociális (kapcsolati-közösségi),
- lelki,
- erkölcsi.

Ezek a funkciók normatív hatásúak, s e normák tartós megsértéséből alakulnak ki a perverziók, amelyeknek vezető tünetei a következők lehetnek:

- értelmetlenség,
- a gyakoriság növekedése, a kielégülés csökkenése,
- promiszkuitás és anonimitás(!),
- sajátos fantáziák és praktikák,
- szenvedélyesség,
- periodikus, kényszeres nyugtalanság.⁹

⁵ Szilágyi Vilmos: Új trendek a házastársi kapcsolatokban és a párterápiában IN: Magyar Szexológiai Szemle (1999/1.)

⁶ Szilágyi Vilmos: A jövő családformái IN: Magyar Szexológiai Szemle (1998/1.)

⁷ Szilágyi Vilmos: Együttélés: a házasság alternatívája? IN: Magyar Szexológiai Szemle (1998/1.)

⁸ Szilágyi Vilmos: Új trendek a házastársi kapcsolatokban és a párterápiában IN: Magyar Szexológiai Szemle (1999/1.)

⁹ Szilágyi Vilmos: Mikor kóros a vágy? IN: Magyar Szexológiai Szemle (1998/1.)

A januári számunkban a kiégésről volt szó. Akkor technikai okokból kimaradt két szemléltető eszköz. Most ezt a mellékletünkben pótoltuk.

Könyvajánlat

Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék

Móra Kiadó, Bp. 1999.

„Addig örülj, amíg gyerek vagy!” - intik a felnőttek, élettapasztalataikon okulva saját csemetéjüket vagy a másokét. Pedig minden gyerek tudja, még a legkisebb is, hogy felnőttnek lenni sokkal jobb.

Hagyományosan Réber László az illusztrátora a könyvnek, s most külön megjelent német és angol nyelven is.

Polcz Alaine: Világjáték

Pont Kiadó, Bp. 1999.

A játék mint diagnosztikai és terápiás eszköz az utóbbi 20 évben került előtérbe. Ez azt jelenti, hogy a játékot nemcsak megismerési eszközként használják, hanem a megismerés során megállapított baj korrigálására is. Polcz Alaine ezeket a módszereket írja le a könyvében.

Everett Ferguson: A kereszténység bölcsője

Osiris Kiadó, Bp. 1999.

A könyv a kereszténység kialakulásának három fontos aspektusát vizsgálja: a kérdéses kor történeti eseményeit, az adott területen megjelenő politikai formákból adódó társadalmi sajátosságokat, valamint a szorosan kapcsolódó filozófiai és vallási jellegzetességeket. Ferguson a térséget meghatározó görög-római történelem menetét, társadalom- és kultúratörténetét Kürosz perzsa király uralkodásától Constantinus császár uralkodásáig kíséri figyelemmel. A judaizmus elemzése során nagy teret szentel a korabeli zsidó irodalom, a bibliafordítások, az ún. apokrif és pszeudoepigráf írások mellett a holt-tengeri tekercsek, a görög nyelvű zsidó filozófusok és történetírók, valamint a rabbinikus irodalom tárgyalásának. Bemutatja a korszakban megjelenő zsidó pártokat és vallási irányzatokat, a hittételekből és vallásgyakorlatból pedig azokat az elemeket emeli ki, melyek részben a folyamatosságot jelentik a kereszténység számára is. Magát a korai kereszténységet, annak tárgyi és irodalmi emlékeit, vallási és jogi helyzetét és sajátosságait is vizsgálja.

Pilling János: A haldoklás és a gyász pszichológiája

SOTE Képzéskutató, Bp. Hospice tankönyvek sorozat, 1999.

Századunk hatvanas éveiben új tudományág alakult: a halál, a haldoklás és a gyász elméleti és gyakorlati vonatkozásait kutató tanatológia. A halál kérdései számos oldalról közelíthetők meg - ennek megfelelően a tanatológia is interdiszciplináris (több tudományágra kiterjedő) szakterület. A tanatológiával foglalkozók között egyaránt vannak például orvosok, pszichológusok, antropológusok, filozófusok, bioetikusok, szociológusok, teológusok, művészettörténészek.

A tanatológia egyik legdinamikusabban fejlődő része a haldoklás és a gyász lélektani vonatkozásait vizsgáló *tanatopszichológia*, amely kutatja pl. a halálfélelem összetevőit és megnyilvánulási formáit, a haláltudat és az egyéni halálkép kialakulásának, fejlődésének folyamatát, a haldoklás és a gyász pszichológiai hátterét, a haldoklók és hozzátartozóik támogatásának lehetőségeit (mind a betegség, mind a gyász időszakában), valamint a haldoklók és gyászolók professzionális támogatását végzők mentálhigiénés védelmének módszereit.¹⁰

„Jelbeszéd az életünk”

A szimbolizáció története és kutatásának módszerei

(Kapitány Ágnes - Kapitány Gábor szerk.)

Osiris Kiadó, Bp. 1999.

Szimbólumokkal azóta él az ember, amióta fogalomalkotó lényként megjelent a földön. Ám nem mindenki tudja egyformán használni a szimbólumalkotás és -értés eszközeit. Tudományok és tudományos iskolák sora jött létre

¹⁰ Pilling János ajánlata.

abból a célból, hogy értelmezzék a különféle szimbólumokat. E kötet egyrészt izelítőt ad e szakterületek sokféleségéből, s bemutatja néhány, a szimbólumelemzésben kiemelkedő szerepet játszó gondolkodó - köztük: Cassirer, Jung, Lévi-Strauss és Foucault - munkásságát is, másrészt megpróbálja érzékeltetni a szimbólumhoz való viszony változásait a különböző történelmi korszakokban és kultúrákban, végül pedig egy-egy konkrét szimbólumokkal körülvett jelenség (pl. a nemzettudat, a templom, a város stb.) elemzésével igyekszik érzékeltetni a szimbólumértelmezés lehetőségeinek gazdagságát.

Richard Hill: Mi, európaiak
Geomédia Szakkönyvek, Bp.1999.

A Mi, európaiak 1992-es első kiadását 1997-ben követte a kibővített, átdolgozott változat -ebben már mi, magyarok is kaptunk egy fejezetet. A mű gyorsan „non-fiction” bestsellerré vált számos európai országban, ma már több mint 50 európai és észak-amerikai egyetemen tananyagként használják. A könyv a ponyvaregénytől kezdve a számítógépes kézikönyvig mindennel felveszi a versenyt: adatokban bővelkedik, de nem tudálékos, egyszerre eredeti és szellemes.

A szerző képet ad Európa népeiről, leírásait történelmi, néprajzi, irodalmi és kulturális utalások, az üzleti és a mindennapi életből vett példák teszik változatossá. Gazdag tudásanyag birtokában megpróbálja előrevetíteni, hogyan fognak élni és együttműködni ezen népek és az egyes emberek az egyesült Európában.

A könyv üzenete egyszerű, maga a szerző hosszú ideje él e szerint. Mielőtt más népek gondolkodás- és életmódjáról ítélnénk, próbáljuk megérteni, hogy miért olyanok, amilyenek. Tanuljunk meg odafigyelni (nyelvük alapjainak megtanulása kiinduló pont lehet), utazzunk el a valódi helyekre, ne csak a turistalátványosságokhoz, keveredjünk el köztük, beszéljünk és éljünk e más európaiakkal együtt, ragadjunk meg minden alkalmat, hogy velük dolgozhassunk, gyűjtsünk minél több benyomást, próbáljuk megérteni kultúrájukat és humorukat, vagyis próbáljunk nyitottak maradni. Emberi kapcsolatok lenyűgöző, új világa fog feltárulni előttünk, és mindez Európa határain belül. E könyv az első lépés lehet ezen az úton.

Kathleen Keating: Ölelések kiskönyve
Mimi Noland rajzaival
Új Paradigma, Bp. 1997.

Ez a könyv az ölelésről szól.

Az ölelés ösztön, természetes válasz olyan érzésekre, mint a vonzódás, együttérzés, igény és öröm.

Az ölelés egyben tudomány is, egyszerű módszer: a támogatásé, a gyógyításé, a gyarapításé; eredményei mérhetőek és jelentősek.

Legmagasabb rendű formájában az ölelés művészet is.

A könyv az ölelés "technikáit" írja le: móka és komolyság derűs elegyében.

Szolgálati közlemény: aki a Szolgálat Ölelések kiskönyvét elvitte, annak üzenjük, ha visszahozza, csoportos ölelésben részesül!

Idézetek

Szakember - aki egyre többet tud egyre kevesebről.¹¹

A jog nem az, amit adnak, hanem amit nem vehetnek el.¹²

Ha a kalapács az egyetlen szerszámod, mindent szögnek nézel.¹³

Az éles nyelv olykor a gazdája torkát vágja el.¹⁴

A demokráciában nincsenek nézők, csak szereplők.¹⁵

¹¹ William J. Mayo

¹² Ramsey Clark

¹³ Abraham Maslow

¹⁴ Jim Scancarelli

Avégett születünk, hogy felfedezzük életünk útját, és nem lehetünk boldogok, ha mások életfelfogását követjük.¹⁶

Az a világ legjobb hegymászója, aki közben a legjobban érzi magát.¹⁷

Igazán szabad ember az, aki ürügyek nélkül vissza tud utasítani egy vacsorameghívást.¹⁸

A babona a csoda sötét oldala.¹⁹

Az élet olyan, mint a pizza: még akkor is jó, amikor rossz.²⁰

infó II. évfolyam, 2. szám.

Lezárva: 2000. február 7-én, Debrecen.

Hegedűs Tímea, Kozma Ferencné © Rénes László ®

¹⁵ John Herbers és James Maccartney

¹⁶ Janes Van Praagh

¹⁷ Alex Lowe

¹⁸ Jules Renard

¹⁹ Dean Koontz

²⁰ Paula Devicq